

Konu 9: 1736 Osmanlı-Rus Savaşı:

15. Yüzyıldan beri büyük devlet olma yolundaki Rusya açık denizlere inebilmek gayretindeydi. Bu I. Petro zamanında ve İsveç'i saf dışı ettikten sonra Doğu Baltık tarafında gerçekleşti. 1733'de Leh Kralı ve Saksonya elektörü I. Frederick Augustus'un ölümü Doğu Avrupa'da gerginlik yarattı. Taht için Avusturya ve Rusya ortak aday göstererek oğlu II. Frederick'i desteklerken, Lehliler ise kendi soylularından Leszczinsky'i (ki Fransa Kralı XIV. Louis'nin kayınpederi idi ve Fransa da karışmıştı) tahta geçirmek istiyorlardı. Üstelik Rusya ve Avusturya sadece Lehistan konusunda değil, Osmanlı'ya karşı da gizlice anlaşmışlardı. Osmanlı'ya karşı birlikte savaşacak, savaş sonunda aldıkları toprakları yarıya böleceklerdi. Rusya; başta Kırım ve Azak'ı, Avusturya ise Bosna-Hersek'i işgal edecekti. Rusya Prut Antlaşması'nı tanımadığını, Kırım tatarlarının baskınlarını önleyemediğini ve ağır talepleri bahane ederek 10 Nisan 1736'da Azak Kalesine taarruzda bulunmuşlardı. 2 Mayıs 1736'da Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş açtı, Avusturya ise Osmanlı'yı barış görüşmeleri ile oyalıyordu. Ruslar, Niş ve Vidin kalelerine saldırdılar, Avusturyalılar ise Sırbistan'da Tuna boylarının sakin kalelerinden Bender ve Özi'ye hücum ettiler. Ruslar Kırım'da halkın direnmesi sonucunda geri çıktılar. Avusturya cephesinde Osmanlılar Sırbistandaki kaleleri ele geçirip Belgrad'a kadar sürdüler, Özi Kalesini geri aldılar. Bu yenilgiler üzerine Avusturya barış talep etti, 21-22 Temmuz 1739'da Belgrad'ın doğusunda Hisarcık Muharebesinde Avusturya büyük bir yenilgi aldı, Osmanlılar da Pasarofça'da kaybettiği Belgrad'ı kuşatarak aldılar. Bunun üzerine Avusturya ile 18 Eylül 1739'da Belgrad Antlaşması imzalandı.

Osmanlı Devleti 2 senedir Avusturya ile ana cephe idi, Ruslar Kırım, Boğdan ve Eflak'ta yalnız bırakılmıştı. Don Kazakları Rus gemileriyle Azak Kalesi ve Kılburun'a sarkmıştı, Kırım'a doğru ilerledilerse de iâşe ve malzeme eksikliği nedeniyle geri döndüler. Kırım ve Osmanlı kuvvetleri Özi ve Kılburun'u aldılar, fakat Ruslar Lehistan ile anlaşıp Leh toprakları üzerinden arkadan kuşatma yapınca Dinyester Nehri'ni geçip Hotin'in güneybatısında karşılaştılar, Osmanlılar mağlub oldu, Hotin, Bender ve Yaş Ruslar'ın eline geçti. Eflak üzerine yürümeyi planlayan Ruslar Avusturya'nın barış yaptığını haber aldı. İsveç-Fransa ittifakı, Osmanlı-Prusya arasındaki müzakereler, Osmanlı-İsveç arasında bir ticaret anlaşması mevzusu Rusları tedirgin ediyordu. Bu gelişmeler üzerine Ruslar ile de 3 Ekim 1739'da Niş'te Belgrad Antlaşması imzalandı. Azak ve işgal ettiği diğer toprakları geri verecekti Ruslar, Azak Denizi ve Karadeniz'de askeri ve ticari gemi bulunduramayacak, Kazaklar ve Tatarlara saldırmayacak, Osmanlı topraklarındaki kutsal yerleri ziyaret edebilecek, ticaret yapabilecekti.